

VINKO KOVAČIĆ

Odsjek za talijanistiku, Filozofski fakultet
Ivana Lučića 3, HR-10 000 Zagreb
vkovacic@ffzg.hr

TOPONIMIJA PAKLENIH OTOKA

Nakon zapisivanja od informanata dobivenih toponima koji se upotrebljavaju na području Paklenih otoka pokraj grada Hvara pristupa se analizi tih toponima. Zaključuje se da je tendencija imenovanja uvjetovana pogledom s mora koji je povezan s plovidbom i ribolovom. Zatim se toponimi semantički klasificiraju te se analiziraju s obzirom na strukturu tvorbe. Također se utvrđuje jezično podrijetlo toponima pri čemu se zaključuje da ih je većina stvorena od hrvatskih riječi, a romanizama ima oko 15%. Da bi se toponimi mogli pravilno izgovoriti potrebno je osnovno poznavanje hvarskog govora pa su u jezičnome uvodu objašnjene karakteristike hvarske čakavštine. Oblici toponima dobiveni ispitivanjem na terenu uspoređuju se onima na pomorskoj karti te s onima u jednom ranijem istraživanju toga područja.

U radu se istražuje toponimija Paklenih otoka, skupine otoka koja se proteže od grada Hvara prema zapadu. Istraživanje se temelji na podacima dobivenim od ispitanika iz Hvara koji su u bliskoj vezi s tim područjem. Tako dobiveni oblici 120 toponima uspoređuju se s podacima na pomorskoj karti Hrvatskog hidrografskog instituta i s onima u toponomastičkom istraživanju hvarske općine koje je napravio Mate Hraste (1956). Toponimi se analiziraju s obzirom na semantičku klasifikaciju, strukturu tvorbe i jezično podrijetlo.

Jezični uvod

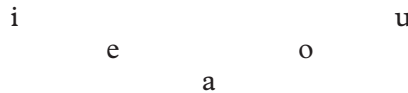
Pakleni otoci nalaze se u neposrednoj blizini grada Hvara, pa je i očekivano da su stanovnici toga naselja dali imena zemljopisnim objektima na obližnjim otocima.

Svako naselje na otoku Hvaru ima svoj specifičan govor. Svi ti govori (osim štokavskog u Sućurju) pripadaju jugoistočnoj ikavskoj varijanti čakavskog narječja. Najzamjetnija osobina koja razlikuje govor grada Hvara od ostalih otočkih govora je zamjena /č/ sa /c/, pa se stoga takav govor naziva čakavskim.

U cakavskom izgovoru dolazi i do zamjena frikativnih fonema /s/, /š/ i /z/, /ž/ palataliziranim postalveolarnim spirantima /š/ i /ž/. U današnjem hvarskom govoru /c/ je dobro sačuvan, a /š/ i /ž/ imaju tendenciju prema stvaranju opreke i rastavljanju na /s/, /š/ i /z/, /ž/. Ipak u toponimima bilježim /š/ i /ž/ da bi se sačuvala izvornost imena nastalih u hvarskom govoru.

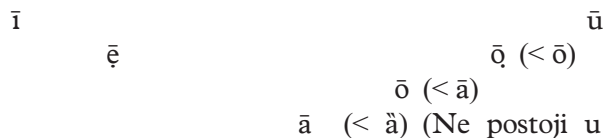
Osobitosti vokalnog sustava hvarske cakavštine

U kratkim slogovima ovakav je petočlani sustav:

Osim izvorno kratkih vokala, kratkima postaju i oni koji su bili dugi kad se u izgovornoj cjelini nađu iza naglaska.

Kao ishod zatvaranja vokala /ā/, /ē/ i /ō/ za pola stupnja nastao je ovakav asimetričan šestočlani sustav u dugim slogovima:

zadnjem slogu i u jednosložnim riječima.)

Vokal /ō/ (*stōri, glōvā*) nastao je zatvaranjem /ā¹, a u zanaglasnom slogu se pokratio (*tīkov, smōkov, stōro ženā*).

Ono što je u štokavskom kratko naglašeno /ā/ (osim na kraju riječi i u jednosložnoj riječi) ovdje je produljeno i naglašeno čakavskim uzlaznim naglaskom /ā/ (*rāme, jāma*).

Zatvorenost vokala /ē/ (*pēt, parvēga, vēzāt*) i /ō/ (*brōd*) predvidljiva je, tj. postoji u svim dugim /ē/ i /ō², pa se zbog toga u ovom radu ne bilježi u zapisivanju hvarškoga govora.

Ne postoji slogotvorno /r/ nego je defonologizirano u sekvenciju fonema /a+/r/ gdje je /r/ kratko (*sārce*), odnosno /o+/r/ gdje je /r/ dugo (*cōrno*).

Neke konsonantske osobitosti³

Posebnosti konsonanata /c/, /š/ i /ž/ već su opisane.

Konsonant /ń/, nastao od /ņj/, slično se izgovara kao štokavski /nj/.

¹ To je u štokavskom /ā/ u naglašenom slogu i /ā/ sa zanaglasnom dužinom.

² Misli se dakako samo na /ō/ koje nije nastalo od /ā/.

³ O konsonantima u čakavskim govorima v. Šimunović 1995 i 2006.

U konsonantskim spojevima u akcenatskim izgovornim cjelinama gdje je /d/ prvi konsonant u spoju dolazi do promjene /d/ > /l/ u većini slučajeva (d_b > l_b, d_c > l_c, d_ć > l_ć, d_d > l_d, d_g > l_g, d_k > l_k, d_l > l_l, d_m > l_m, d_n > l_n, d_ń > l_ń, d_p > l_p, d_s > l_s, d_t > l_t, d_ś > l_ś, d_v > l_v, d_ž > l_ž), a ispred /r/, /l/ i /j/ ostaje /d/.⁴ Ponekad se /d/ ili /l/ slabije ostvaruje u izgovoru (npr. umjesto *Brôk od Ražńĩcã* može se čuti *Brôk o Ražńĩcã*, isto tako *Škoĩc ol Vlôkê* i *Škoĩc o Vlôkê*).

Naglasni sustav

U hvarskom govoru koriste se tri uobičajena čakavska naglasaka:

˘ kratkosilazni (*Borovãc*)

ˆ dugosilazni (*Kordovôn*)

˜ čakavski dugouzlazni (čakavski akut). Na kraju riječi i na kraju akcenatske izgovorne cjeline prelazi u ˆ (*Vôdnôk*), ali u enklizi ne jer se tada ne nalazi na kraju akcenatske izgovorne cjeline nego unutar nje (*Na Vôdnôk su kozě*). Kad je na nekoj akcenatskoj izgovornoj cjelini ovaj naglasak, sve ostale dužine se pokraćuju.

Dužine su se u zanaglasnim slogovima pokratile.

Kad su kratkosilazni i dugosilazni naglasak na zadnjem slogu, prednaglasni slog može biti dug pa se označava ˘: *Vlôkã*.

O imenu Paklenih otoka

Hvarani⁵ Paklene otoke u svakodnevnom govoru nazivaju *Škôji*, a rijetko se rabi ime Pakleni otoci pa je zbog toga vjerojatno i dvojbena naglasak na toj riječi u hvarskom govoru. Može se čuti i *Pãkleni otôci*⁶ i *Paklëni otôci*⁷. To ime motivirano je djelatnošću koja se obavljala u nekim uvalama na Paklenim otocima, a to je mazanje brodova paklinom.⁸ Paklina se u hvarskom govoru naziva *pakôl* pa odatle i pridjevski toponomastik na *-en*. Ovaj toponomastik prisutan je i u drugim toponimima na Jadranu (Pakljena, Pakljenica⁹, Paklenica, Paklena glavica, Paklen dolac¹⁰). Riječ *pakôl* u hvarskom govoru, jednako kao i

⁴ Unutar riječi mogući su i drukčiji ishodi navedenih konsonantskih spojeva. Usp. Šimunović 1995: 252.

⁵ 'Hvarani' odnosi se u ovom radu samo na stanovnike grada Hvara.

⁶ Isti naglasak je u imenu uvale *Pãkleni bôk*.

⁷ Ovaj naglasak bilježi M. Hraste (1956: 354).

⁸ Paklina je smola kojom se kad nisu postojale sintetičke boje mazao trup broda da bi se drvo zaštitilo.

⁹ usp. Skok 1972: II, 588.

¹⁰ usp. Šimunović 1972: 229.

štokavskoj riječi *pakao* potječe od stsl. ꙗꙗꙗ što prvotno znači ‘smola’. Kasnije joj je pridodano i značenje ‘infernum’ motivirano predodžbom o gorućoj smoli u paklu. Zatim je augmentativ *paklina* preuzeo značenje ‘smola’, a riječ *pakao* zadržala je samo značenje ‘infernum’.¹¹ Ipak, hvarski *pakôl* zadržava oba značenja.

Tragom tih jezičnih mijena zanimljiva je novija pojava da se, vjerojatno s namjerom pokazivanja etimološke osviještenosti, ovi otoci nazivaju Paklinskim otocima. Ova pojava posebno je prisutna u turističkim publikacijama, a negdje se može naći i obje varijante s tim da je jedna u zagradaama.¹²

Najveći među Paklenim otocima je *Švêti Klemênt* na kojem se u naselju *Vlôkâ* nalazi crkva posvećena tom svetcu. Ali ni za ovaj otok Hvarani ne upotrebljavaju to ime nego će reći *Grêmô na škôj*, ili češće, koristeći se imenima naselja na njemu: *na Vlôkû*, *na Palmižonu*. *Grêmô na svêti Klemênt* reći će samo kad idu na taj otok o blagdanu svetog Klementa. Ime za otok *Marînkovac* također se vrlo rijetko koristi, a pozicija se određuje imenima uvala na njemu: *u Ždrîlca*, *u Mlîn*, *u Štîpansku*, *u Tovôrski bôk*.

Kad se ide u ribolov na zapadni dio Paklenih otoka (iza rtova *Môcigužica* na sjeveru i *Bibića rôžôn* na jugu) reče se *Grêmô na podan škôjih*.

Semantička klasifikacija toponima

Vidljivo je da je tendencija imenovanja uvjetovana pogledom s mora koji je povezan s plovidbom ribarskim brodicama i bavljenjem ribolovom.

S obzirom na semantičku klasifikaciju toponimi Paklenih otoka mogu se ovako razvrstati:

1. od zemljopisnih termina: *Pôje*, *Privôjica*, *Šika*, *Škoïc*, *Vâla*;
2. izgled i konfiguracija tla (česte su metafore): *Bâba*, *Bânjuša rôžôn*, *Bibića rôžôn*, *Bôk ol Carîên*, *Bôk od Ražnicâ*, *Bôk ol Vôdnôkâ*, *Carîênè*, *Côrno plôca*, *Garbûn*, *Glavica*, *Mlîn*, *Môcigužica*, *Môli Žoglôv*, *Môlo Dubôka*, *Plôce*, *Plôcica*, *Privôjica*, *Pûnta ol Carîên*, *Pûnta ol Palmižone*, *Pûnta ol Pêrne*, *Pûnta ol Taršcâ*, *Pûnta ol Vlôkê*, *Pûnta ol Žoglâva*, *Ražnic/Abrâmov rôžôn*, *Šika/Kampanêl*, *Vêli Žoglôv*, *Vêlo Dubôka*, *Vlôkâ*, *Ždrîlca*, *Ždrilô*;
3. sastav i osobitosti tla: *Gâlešnik*¹³, *Pârzanj*, *Šôline*;

¹¹ usp. Skok 1972: II, 588.

¹² Ime Paklinski otoci može se naći na mnogim internetskim stranicama pa čak i na službenim stranicama Grada Hvara. Neke od tih stranica su: <http://www.hvar.hr/Default.aspx?tabid=111> (8/5/2006), <http://pubwww.st.carnet.hr/hvar/pakleni.html> (8/5/2006), <http://www.more.hr/default.asp?ru=110&sid=&akcija=&jezik=1> (8/5/2006), http://www.morsko-prase.hr/reportaza_9.htm (8/5/2006).

¹³ Od osnove *gal* ‘crn’ (Šimunović 1972: 201).

4. po nazivima biljaka (fitonimi): *Borovàc, Planìkov bòk, Šenišno pûnta, Taršćê/Tašćê, Trõvna*;

5. po nazivima životinja (zoonimi): *Medvùdina, Òšćji rõt¹⁴, Tõvõrski bòk*;

6. u odnosu prema drugim toponimima: *Bòk ol Carìên, Bròk od Jeròlima, Bòk od Raznícã, Bòk ol Vodníøkã, Bròk od Raznícã, Bròk od Rotõnde/Bròk od Rotõndole, Bròk ol Dubòke, Bròk ol Gãlesnika, Bròk ol Glõvê, Bròk ol Gõjce, Bròk ol Pêrne, Bròk ol Plõcice, Mõli Vodníøk, Mõli Žoglõv, Mõlo Dubòka, Mõlo Kolùdrìca, Plõce ol Štìpanške, Pod Jeròlim, Pod Razníc, Pod Rozõn, Põje ol Palmizõne, Pûnta ol Carìên, Pûnta ol Palmizõne, Pûnta ol Pêrne, Pûnta ol Taršćã, Pûnta ol Vlõkê, Pûnta ol Žoglãva, Škoic ol Mlìna, Škoic ol Vlõkê, Vèli Vodníøk, Vèli Žoglõv, Vèlo Dubòka, Vèlo Ždrìlõ, Vèlo Kolùdrìca*;

7. ljudska djelatnost: *Gìrje Pařilo, Na japjènicu, Pãkleni bòk, Palmizõna, Pod gomìle/Põd greb, Pod lantèrnu, Pod ložjê, Põje ol Palmizõne, Põje, Šenišno pûnta, Škoic od Lantèrne/Lantèrna, Špartibutìn/Špartipuntìn, Štõre štõne, Štõro Pařilo, Štrõžica*;

8. od antroponima: *Abrãmovi, Bibìca rõžõn, Marìnkovac, Meštrõvića bòk, Meštrõvića pûnta, Momìca põje, Pètrov bòk, Abrãmov rõžõn, Jeròlim, Štìpanška*;

9. prisutnost vode: *Mõli Vodníøk, Vèli Vodníøk, Vodèni rõt*.

Struktura tvorbe toponima

Prema strukturi stvaranja imena toponime ovako dijelimo:

jednočlani jednostavni: *Bãba, Jeròlim, Kovõc, Lèngva, Mlìn, Plõce, Põje, Šika, Vãla, Vlõkã, Ždrìlõ, Garbùn*;

jednočlani izvedeni: *Glavìca, Balunìc, Borovàc, Carìenè, Gãlesnik, Glavìca, Gõjca, Izmètišće, Marìnkovac, Medvùdina, Palmizõna, Pãržan, Planìkovac, Plõcica, Prìsjuga, Privõjica, Razníc, Šcikãlo/Šcipãlo, Šõline, Štrõžica, Taršćê/Tašćê, Trõvna, Ždrìlca*;

jednočlani prefiksalni: *Žoglõv*;

toponomastičke sraslice: *Mõcigužica, Špartibutìn/Špartipuntìn*;

dvočlani s antroponimnim genitivom: *Bibìca rõžõn, Bãnuša rõžõn, Meštrõvića bòk, Meštrõvića pûnta, Momìca põje*;

dvočlani s pridjevom: *Cõrno plõca, Dõbri otøk, Dõlhi bòk, Gìrje Pařilo, Margìna pûnta/Margìnska pûnta, Mõli Vodníøk, Mõli Žoglõv, Mõlo Dubòka, Mõlo*

¹⁴ Ovaj toponim postoji na Braču u obliku *Òšji rõt* čija etimologija se tumači starim, danas nepoznatim, apelativom za magarca: *osal* (od latinskog *asellus* s prijelazom *a* → *o* kao *acetum* → *ocat*). (usp. Šimunović 1972: 207)

Kolùdrìca, Öšćji rôť, Pākleni bōk, Planīkov bōk, Plītki puntīn, Šenīšno pūnta, Štōre štōne, Štōro Palīlo, Študēni bōk, Tovōrški bōk, Ūleni bōk, Vēli Vodñōk, Vēli Žoglōv, Vēlo Dubōka, Vēlo Kolùdrìca, Vēlo Ždrīlō, Vodēni rôť,

dvočlani prijedložni: *Na debēlo, Na jappēnicu, Pod ŷerōlim, Pod lantērmu, Pod ložjē, Pod Ražīīc, Pod Rožōń, Pol gomīle/Pōl greb, Pol kāmēnicu, Pol Vodñōk;*

višečlani prijedložni: *Bōk ol Carīēn, Brōk od ŷerōlima, Bōk od Ražīīcā, Brōk od Rotōnde/Brōk od Rotōndole, Brōk ol Dubōke, Brōk ol Gālešnika, Brōk ol Glōvē, Brōk ol Gōjce, Brōk ol Pērne, Brōk od Ražīīcā, Brōk ol Plōcice, Bōk ol Vodñōkā, Glōvā ol Dubōke, Glōvā od ŷerōlima, Pōje ol Palmizōne, Pūnta ol Carīēn/Pūnta ol Carīēnīh, Pūnta ol Palmizōne/Rōžōń ol Vāle, Pūnta ol Pērne, Pūnta ol Taršcā, Pūnta ol Vlōkē, Pūnta ol Žoglāva, Škoīc od Lantērne, Škoīc ol Mlīna, Škoīc ol Vlōkē/Škōj ol Vlōkē, Vāla ol Palmizōne, Ždrīlō ol ŷerōlima.¹⁵*

Toponimi s obzirom na jezično podrijetlo

Toponimi su pretežno stvarani od hrvatskih riječi, ali ima i romanizama.

Romanskog jezičnog podrijetla su: *Brōk od Rotōnde/Brōk od Rotōndole, Kampanēl, Lēngva, Palmizōna, Plītki puntīn, Škōj, Špartibutīn/Špartipuntīn, Margīna pūnta/Margīnška pūnta, Pod lantērmu, Škoīc/Škoīc od Lantērne/Lantērna, Škoīc ol Mlīna, Škoīc ol Vlōkē/Škōj ol Vlōkē, Vāla/Vāla ol Palmizōne* i svaka *Pūnta (Pūnta ol Carīēn/Pūnta ol Carnjenīh, Pūnta ol Palmizōne, Pūnta ol Pērne, Pūnta ol Taršcā/Taršcēno pūnta, Pūnta ol Vlōkē, Pūnta ol Žoglāva).*

Uvale *Mōlo Kolùdrìca* i *Vēlo Kolùdrìca* (koje imaju i zajedničko ime *Kolùdrìce*) imaju podrijetlo u bizantskoj terminologiji (grč. *καλογραΐα* ‘redovnica’).

Popis i opis toponima

Svaka toponomastička jedinica u ovom popisu na prvom mjestu ima naveden toponim u obliku koji se koristi u hvarskom govoru. Zatim slijede ostali podatci koji se tiču toga toponima. Ti podatci odijeljeni su u segmente koji se uvode sljedećim simbolima:

¹⁵ U višečlanim prijedložnim toponimima očituje se kalkiranje talijanske sintakse.

- α – Sadržaj referenta: brak¹⁶, hrid, naselje, otok, polje, pošta,¹⁷ prevlaka, prolaz, rt, uvala, uvalica.
- β – Ime na karti Hrvatskog hidrografskog instituta. Upotrebljavaju se sljedeće kratice (bez točke): Hr (=Hrid), L (=Luka), M (=Mali/a), U (=Uvala), V (=Veliki/a). Velikim tiskanim slovima napisana su imena otoka.
- γ – Ime koje je zabilježio M. Hraste (1956) u radu o antroponimiji i toponimiji hvarske općine.¹⁸
- δ – Komentari ispitanika. Izravan prijenos ispitanikova iskaza napisan je kurzivom, a prepričan ispitanikov iskaz kurentom.
- ε – Komentari autora.

Abrāmovi | α naselje | β Abramovi

Bāba | α hrid | β Hr Baba | γ Bāba

Bāborović (2 m) | α brak

Balunīć | α uvalica

Bibīća rōžōn | α rt | β Rt Ražanj | γ Rožōnj Bībīća | ε M. Hraste piše da je taj rt bio vlasništvo ribara Bībīća.

Bōk od Ražnīcā | α uvalica

Bōk ol Cariēn | α uvala | ε Ovo je zapadni dio uvale *Cariēnē*.

Bōk ol Vodnōkā | α uvalica | β U Bok od Vodnjaka | δ Može se reći *ù Bok* (bez *ol Vodnōkā*).

Borovāc | α otok (zapadniji) | β BOROvac | γ Borovāc | ε Na otoku nema ni jednoga bora.

Borovāc | α otok (istočniji) | β BOROvac | γ Borovāc | ε Na otoku je mnoštvo borova.

Brōk od Rotōnde/Brōk od Rotōndole | α brak (27 m) | δ *Žnōs da si na Brōk od Rotōndole kal se Pūnta ol Križnega rāta poklōpi sa Rotōndolon.* | ε *Rotōnda* ili *Rotōndola* je niska polukružna građevina na zapadnom kraju hvarske luke.

Brōk od Ražnīcā | α brak (30 m)

¹⁶ Kamenita, algama obrasla, ribom bogata plićina okružena dubljim morem. Svaki brak ujedno je i pošta. – U popisu im je navedena dubina.

¹⁷ Pošta je ribolovna pozicija.

¹⁸ M. Hraste konsonante /s/ i /z/ zapisuje [s] i [z]. Osim uobičajenih triju naglasaka upotrebljava još jedan koji naziva ‘poludugi’ i zapisuje ga [^] (*Gālešnik*). Objašnjava da je poludugi naglasak sličan čakavskom uzlaznom akcentu samo se glas pod njim nešto manje diže nego pod čakavskim uzlaznim akcentom. Također, ne koristi znak [ń].

Brôk ol Dubòke | α brak (15 m)

Brôk ol Gàlešnika | α brak (23 m)

Brôk ol Glòvê | α brak (8 m)

Brôk ol Gôjce | α brak (3 m)

Brôk ol Kordovâna | α brak (dva dijela: 6 i 22 m)

Brôk ol Pêrne | α brak (12,5 m)

Brôk ol Plòcice | α brak (dva dijela: 4,5 i 12 m)

Brôk ol štòre pãšike | α brak (tri dijela: 16, 19 i 22 m) | ε P. Šimunović (1972: 228) bilježi da riječ *pãšika* znači ‘mjesto gdje se posjekla, iskrčila šuma radi dobivanja plodnog tla’.

Brôk ol Ždrîlâ | α brak (8 m)

Brôkî od Źeròlima | α braci | ε Ovo je zajedničko ime za *Brôk ol Kordovâna* i *Brôk ol Glòvê*.

Carîenê | α uvala | β U Čarnjeni bok | γ Carnjêne | δ *U dnò ol vâle su carîene stîne*. | ε Uvala *Carîenê* raščlanjena je u dva dijela te se zapadni dio zove *Bòk ol Carîên*.

Còrno plòca | α pošta

Dòbri otòk | α otok | β DOBRI OTOK | γ Dòbri otòk

Dòlîi bòk | α uvala | ε Ovo je zapadni dio uvale *Štòre štòne*.

Gàlešnik | α otok | β GALIŠNIK | γ Gàlešnik

Garbûn | α hrid | β Hr Karbun | γ Garbûn

Gîrje Pařilo | α uvala | β U Girje palilo | γ Gîrje Pařilo | ε M. Hraste (1956: 355) piše da se ovdje jedna udubina zove *Pol Šalbûn* jer se na tome mjestu vadi pijesak iz zemlje.

Glavîca | α brdo

Glòvâ ol Dubòke | α rt | β Rt Dubovska glava

Glòvâ od Źeròlima | α rt

Gôjca | α otok | β GOJCA | γ Gôjica

Izmètišće | α rt | β Rt Izmetišće | γ Izmètišće

Źeròlim | α otok | β JEROLIM | γ Źeròlim | ε Staro ime za *Źeròlim* bilo je *Rasohâtac*. Moguće da je na otoku postojala crkvice sv. Jerolima. Ipak u imenu nije sačuvan pridjev *sveti*.

Kolùdrice | ε Zajedničko ime za uvale *Mòlo Kolùdrica* i *Vèlo Kolùdrica*

Kordovôn | α uvala | β U Kardovan | γ Kordovôn | ε Ime *Kordovôn* osim uvale označava i rt pred njom i niz braka jugozapadno od rta.

- Kovôc/Pûnta ol kovôcà* | α rt | β Rt Kovač | γ Pûnta ol Kovôcà
Lêngva | α hrid | β Hr Lengva | γ Lêngva
Margîna pûnta/Margînska pûnta | α rt | β Rt Marginski | γ Margînja Pûnta
Marînkovac | α otok | β MARINKOVAC | γ Škôj ol Zdrîloc | ε Ime za otok
Marînkovac postoji ali se ne koristi, a pozicija se određuje imenima uvala
na njemu (*u Zdrîlca, u Mlîn, u Štîpansku, u Tovôrski bôk*).
Medvîdina | α rupa | δ *Tôte je žîvî medvîd do mǎlo iza drûgega rǎta.*
Meštrôvića bôk | α uvalica
Meštrôvića pûnta | α rt | γ Meštrôvića Pûnta
Mlîn | α uvala | γ Mlîn
Môcigužica | α rt | β Rt Močiguzica | γ Môcigužica
Môli Vodîok | α otok | β VODNJAK M | γ Môli Vodnjôk
Môli Žoglôv | α uvala | β U Zaglav M | γ Môli Žoglôv
Môlo Dubôka | α uvala | β U Duboka M | γ Môlo Dubôka
Môlo Kolûdrîca | α uvala | γ Môlo Kolûdrîca | ε v. *Kolûdrîce*
Momîća pðje | α polje | β Momića Polje | γ Mômîća Pðje | ε Uz polje se nalazi
nekoliko kuća.
Na debèlo | α pošta
Na japjènicu | α pošta | ε Na obali se nalaze ostatci *japjènice.*
Okorîja | α uvala | β U Okorîja | γ Okorîja
Ôšçji rôl | α rt
Pâkleni bôk | α uvala | β U Pakleni bok | γ Paklèni bok
Palmizôna | α naselje | β Palmežana | γ Palmizôna
Palmizôna | α uvala | β L Palmežana | γ Palmizôna | ε U ovoj pjeskovitoj uvali
vršilo se premazivanje brodova paklinom. Talijanska riječ *spalmare* znači
'mazati' pa je ime za ovu uvalu nastalo od tog glagola kao i talijansko ime
za Paklene otoke: *Spalmadori.*
Pâržanj | α otok | β PARŽANJ | γ Pâržanj
Përna | α uvala | β U Perna | γ Përna
Pètrov bôk | α uvalica | γ Pètrov Bôk
Planîkov bôk | α uvalica | β U Planikov bok | γ Planîkov Bôk
Planîkovac | α otok | β PLANIKOVAC | γ Planîkovac
Plîtki puntîn | α rt
Plôce ol Štîpanske/Žoglôv | α rt | β Rt Zaglav | γ Žoglôv

- Plöce* | α pošta | δ *Tôte se lovì kônce*.
Plöcica | α hrid | β Hr Pločice | γ Plöcice
Pod Źeròlim | α uvala
Pod lantêrnu | α rt i pošta | β Rt Klobuk | γ Klobûk | ε Moguće da je starije ime rta prije izgradnje svjetionika bilo *Klobûk*, ali ispitanicima nije poznato to ime.
Pod ložjê | α uvala | β U Pod lozje | γ Pod lozjê
Pod Ražñic | α uvalica
Pod Rožôn | α pošta
Pol gomïle/Pòl greb | α pošta | γ Pol Gomïle
Pol kâmenicu | α pošta | γ Kâmenica
Pol Vodñòk | α pošta
Pòje ol Palmizône | α polje | γ Pòje ol Palmizône
Pòje | α polje | γ Vlökâ
Prisjûga | α uvalica i prevlaka | β U Prisjuga | γ Prisjûga
Privòjica | α uvala | γ Privòjca
Pûnta ol Carnîen/Pûnta ol Carnjenîh | α rt | β Rt Čarnjene | γ Pûnta ol Carnjènih
Pûnta ol Palmizône/Bãñuša rōžôn/Rōžôn ol Vãle | α rt | β Rt Ražanj | γ Rozônj ol Bãnjoša/Rozônj ol Pêrne
Pûnta ol Pêrne | α rt | β Rt Perna | γ Pûnta ol Vëlega Ždrilã
Pûnta ol Tarścà/Tarścèno pûnta | α rt | β Rt Tarścena | γ Tarścèno Pûnta | ε Fonem /r/ u *Tarścà* čuje se vrlo slabo.
Pûnta ol Vlökê | γ Pûnta od Vlökê
Pûnta ol Žoglãva | α rt
Ražñic/Abrãmov rōžôn | α rt | β Rt Rasnik | γ Raznjic Abrãmov
Šcikãlo/Šcipãlo | α rt i pošta | γ Šcikãlo
Šenïšno pûnta | α rt | β Rt Vinogradišće | γ Šenïšno Pûnta
Šika/Kampanêl | α brak (4,5 m) | δ *Tôte je jednã sika ù more ca parì kampanêl*.
Škoic/Škoic od Lantêrne/Lantêrna | α otok | β POKONJI DOL | γ Pokõnji Dõl | ε Uvala na otoku Hvaru pred kojom se nalazi ovaj otok zove se Pokõri dõl.
Škoic ol Mlïna | α otok | γ (*Pûnta od Mlïna*) ε Ovaj otočić i otok *Marïnkovac* spojeni su prevlakom koja je oko pola metra pod površinom mora. Zbog toga ga se može i ne smatrati posebnim otokom što je vidljivo u imenu

Pûnta od Mlîna koje bilježi M. Hraste. U tom slučaju naime ne postoji ime za ovaj otočić, nego ime za rt na tom mjestu kao da je ovaj otočić sastavni dio otoka *Marînkovca*.

Škoîc ol Vlôkê/Škôj ol Vlôkê/Škoîc | α otok | β VLAKA | γ Škoîc od Vlôkê

Šöline | α uvala | β Luka Soline | γ Söline

Špartibutîn/Špartipuntîn | α rt | β Rt Špartibutin | γ Špartibutîn | δ Tu su se sidrili ribarski brodovi iz okolnih područja kad bi dolazili u Hvar radi dijeljenja pošta ždrijebom, a to se ždrijebanje zvalo *bruškîi*. | ε M. Hraste (1956: 355) zaključuje da je ime *Špartibutîn* nastalo od talijanskih riječi *spartire bottino* ‘dijeliti plijen’.

Štambêdar | α otok | β Stambedar | γ Štambêdar

Štîpanska | α uvala | β U Stipanska | γ Štîpanska | ε Pretpostavlja se da je u uvali bila crkvice sv. Stjepana.

Štöre štône | α uvala | β U Stari stani | γ Štöre Štône | δ Tu su neke stijene koje izgledaju kao zidovi. | ε Uvala *Štöre štône* raščlanjena je u dva dijela te se zapadni dio zove *Dôlîni bôk*. M. Hraste (1956: 354) piše da su tu nekada morali biti pastirski stanovi.

Štôro Palîlo | α uvala | β U Staro palilo | γ Štôro Palîlo

Štrôžica | α rt | β Rt Stražica | γ Pûnta ol Štrôžice

Študëni bôk | α uvala | β U Studeni bok | γ Študëni Bôk

Svëti Klemënt | α otok (najveći) | β SV. KLEMENT | γ Svëti Klemënt | ε Hvarani ne koriste to ime nego će reći *Grēmò na škôj*, ili češće, koristeći nazive naselja na njemu: *na Vlôkù*, *na Palmizônu*.

Taršê/Tašê | α uvala | β U Taršce | γ Taršê | ε Fonem /r/ u *Taršê* čuje se vrlo slabo.

Tîšúca bôk/Tüšúca bôk | α uvalica

Tovôrski bôk | α uvala | γ Tovôrski Bôk

Trôvna | α otok | β TRAVNA | γ Trôvna

Ûleni bôk | α uvalica | γ Ûleni bôk

Vâla/Vâla ol Palmizône | α uvala | β U Vinogradišće | γ Vâla od Palmizône

Vëli Vodnôk | α otok | β VODNJAK V | γ Vëli Vodnjôk | ε Može se reći i samo *Vodnôk*.

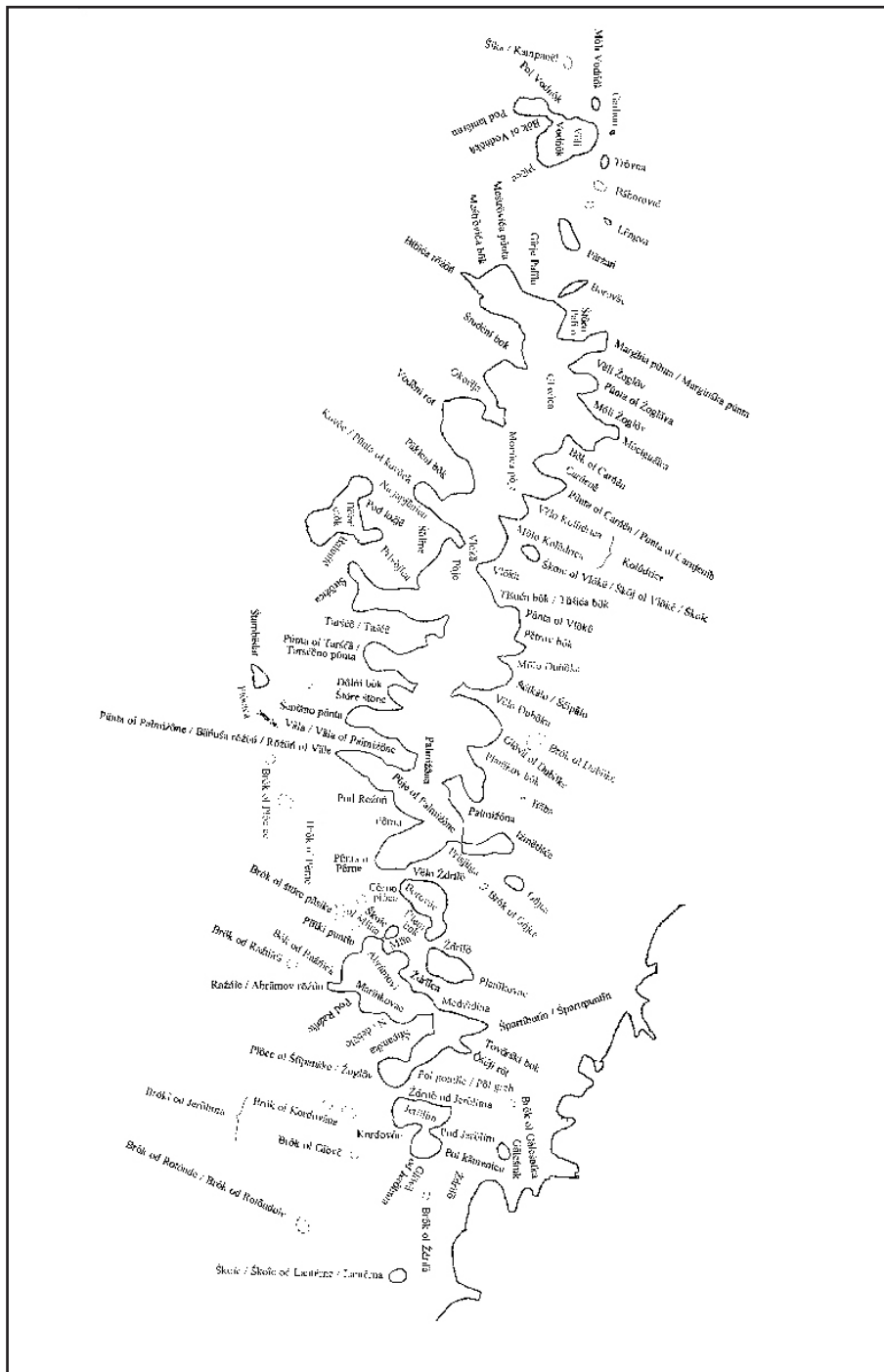
Vëli Žoglôv | α uvala | β U Zaglav V | γ Vëli Žoglôv | ε Može se reći i samo *Žoglôv*.

Vëlo Dubôka | α uvala | β U Duboka vela | γ Vëlo Dubôka | ε Može se reći i samo *Dubôka*.

- Vèlo Kolùdrice* | α uvala | β U Koludrica | γ Vèlo Kolùdrice | ε v. *Kolùdrice*
Vèlo Ždrìlò | α prolaz | β Ždrilo | γ Vèlo Ždrìlò
Vlòkà | α naselje | β Vlaka
Vlòkà | α uvala | β U Vlaka | γ Vlòkà
Vodèni rôt | α rt | β Vodeni rat | γ Vodèni Rôt | ε Na tom rtu postoji duboka rupa s vodom (nije za piće jer je malo boćata) koja se prije obilno izvlačila i koristila što pokazuju duboki urezi od konopa po rubovima jame.
Ždrìlca | α prolaz i uvala | β U Ždrilca | γ Ždrìlca
Ždrìlò od Ĵeròlima | α prolaz | ε Ovaj toponim označava ne samo uzak prolaz između *Ĵeròlima* i *Marìnkovca* nego i područje između ta dva otoka sjevernije od samog prolaza.
Ždrìlò | α prolaz (istočniji) | β Ždrilo
Ždrìlò | α prolaz (zapadniji)

Literatura:

- HRASTE, MATE – ŠIMUNOVIĆ, PETAR 1979. *Čakavisch – Deutsches Lexicon*. Wien: Böhlau.
HRASTE, MATE 1937. *Čakavski dijalekat otoka Hvara*. Beograd: Univerzitet.
HRASTE, MATE 1956. Antroponimija i toponimija općine hvarske. *Hrvatski dijalektološki zbornik: knjiga 1*. Zagreb: JAZU.
JURIĆ, ANTE 2005. Suvremena čiovska toponimija. *Čakavska rič*, 23, 145–212.
SKOK, PETAR 1972. *Etimologijski rječnik hrvatskoga ili srpskoga jezika*. Zagreb: JAZU.
SKRAČIĆ, VLADIMIR 1996. *Toponimija vanjskog i srednjeg niza zadarskih otoka*. Split: Književni krug.
SKRAČIĆ, VLADIMIR 2006. *Toponimija otoka Pašmana*. Zadar: Sveučilište u Zadru – Centar za jadranska onomastička istraživanja.
SUIĆ, MATE 1995. Ime otoka i grada Hvara. *Otok Hvar*. Zagreb: Matica hrvatska.
ŠIMUNOVIĆ, PETAR 1972. *Toponimija otoka Brača*. Supetar: Skupština općine Brač.
ŠIMUNOVIĆ, PETAR 1986. *Istočnojadranska toponimija*. Split: Logos.
ŠIMUNOVIĆ, PETAR 1995. Jezik-govor Hvarana. *Otok Hvar*. Zagreb: Matica hrvatska.
ŠIMUNOVIĆ, PETAR 2006. *Rječnik bračkih čakavskih govora*. Supetar: Brevijar.

Toponimia delle isole Pakleni otoci

Riassunto

Nell'articolo vengono trattati i toponimi riferentisi alle località delle isole Pakleni otoci (in italiano denominate Spalmadori) nei pressi della città di Hvar (Lesina) sull'omonima isola. Le forme dei toponimi sono state raccolte dagli informanti di Hvar, tutti in qualche modo legati all'area in questione. Dall'insieme dei toponimi risulta evidente che la tendenza principale nella denominazione viene condizionata dallo sguardo dal mare di coloro che avevano dato i nomi alle entità geografiche. I 120 toponimi vengono classificati in base alle analisi semantica e formativa. Inoltre essi vengono esaminati in base alla loro origine linguistica: la maggior parte dei toponimi è stata creata dal materiale linguistico croato, e la quantità dei romanismi ammonta al 15%. Per avere la corretta pronuncia dei toponimi, nella parte introduttiva vengono esposte le caratteristiche principali della parlata di Hvar. Le forme raccolte dalle inchieste sul posto vengono messe in paragone con quelle della carta nautica dell'Istituto Idrografico Croato e con quelle della ricerca toponomastica dell'area di Hvar svolta da Mate Hraste nel 1956.

Ključne riječi: toponimija, Pakleni otoci, Hvar, hrvatski dijalekti, čakavski govor

Key words: toponymy, Pakleni otoci, Hvar, Croatian dialects, Cakavian